

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu I., bývajúceho v H., podnikajúceho pod obchodným menom I. - J. s miestom podnikania H., zastúpenému JUDr. D., advokátom so sídlom v H., proti žalovanému Ž., so sídlom v B., **o určenie neplatnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 17 C 159/2003, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. mája 2007 sp. zn. 2 Co 192/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 17. mája 2007 sp. zn. 2 Co 192/2006 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Košice I z 27. marca 2006 č.k. 17 C 159/2003-232 v časti, ktorou bola žaloba o určenie neplatnosti časti nájomnej zmluvy zamietnutá a konanie v tejto časti zastavil, a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa žalobou z 20. decembra 2000 domáhal, aby bolo súdom určené, že nájomná zmluva o nájme nebytových priestorov uzavretá medzi účastníkmi konania pod

č. X. a datovaná 21. decembrom 1996 je v článku VI. bod 10 v časti, ktorou sa žalobca zaviazal, že 75 % nájomného pre „tretie osoby“ získaného nad rámec cien uvedených v článku I bod 1 odvedie na účet žalovaného, je neplatná a že vypratáním nebytových priestorov zastávky H. - mesto I. v roku 2001 nedošlo k zániku jeho práv spoločného nájomcu vyplývajúcich z nájomnej zmluvy č. X..

Okresný súd Košice I rozsudkom z 27. marca 2006 č.k. 17 C 159/2003-232 žalobu zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že pri stanovení mechanizmu zvýšenia nájomného v prípade prenechania nebytových priestorov do užívania ďalším osobám formou podnájmu, ktorý je uvedený v článku VI bod 10 nájomnej zmluvy, účastníci zmluvy konali slobodne a dobrovoľne a takáto úprava neodporuje zákonu (§ 39 Občianskeho zákonníka, zákon č. 116/1990 Zb. a zákon č. 18/1996 Z.z.) a ani ho neobchádza, a preto žalobu v tejto časti zamietol. Pokiaľ žalobca žiadal určiť, že vypratáním nebytových priestorov zastávky H. - mesto I. v roku 2001 nedošlo k zániku jeho práv spoločného nájomcu vyplývajúcich z nájomnej zmluvy č. X., aj v tejto časti považoval žalobu za nedôvodnú, nakoľko nárok sa dotýka aj I., ktorý odmietol do konania vstúpiť, a preto o tomto nároku nemôže byť rozhodované. Výrok o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Uvedený rozsudok napadol odvolaním žalobca. Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 17. mája 2007 sp. zn. 2 Co 192/2006 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žaloba o určenie neplatnosti časti nájomnej zmluvy zamietnutá tak, že v tejto časti konanie zastavil. Potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žaloba o určenie, že nedošlo u I. k zániku práv spoločného nájomcu, zamietnutá. Účastníkom konania nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že pokiaľ ide o žalobu v časti, ktorou sa žalobca domáha určenia neplatnosti zmluvy o nájme nebytových priestorov uzavretej medzi účastníkmi konania pod č. X. a datovanej 21. decembrom 1996 v článku VI. bod 10, jej prejednaníu bráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci (§ 159 O.s.p.). Z rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. mája 2002 sp. zn. 4 Co 316/2001 zistil, že tento preskúmaval rozsudok Okresného súdu Humenné z 1. februára 2001 č.k. 11 C 1285/2000-31 a zmenil ho tak, že žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o nájme nebytových priestorov uzavretej medzi účastníkmi konania pod č. X. a datovanej 21. decembrom 1996 zamietol. Z dôvodov tohto rozhodnutia krajského súdu zistil, že žaloba bola zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pretože možno žalovať priamo na vypratanie

nebytových priestorov, čo aj žalobca (Ž.) urobil, v rámci ktorého konania sa bude otázka platnosti nájomnej zmluvy posudzovať ako otázka predbežná. Z uvedeného vyvodil, že Krajský súd v Prešove skúmal platnosť nájomnej zmluvy v celom rozsahu a svojím rozhodnutím vyriešil to, čo je predmetom tohto konania – neplatnosť časti tej istej nájomnej zmluvy. Preto v zmysle § 104 ods. 1 O.s.p. konanie o nároku žalobcu na určenie neplatnosti časti nájomnej zmluvy pre neodstrániteľnú podmienku konania zastavil. Pokiaľ súd prvého stupňa zamietol žalobu v časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že vypratáním nebytových priestorov zastávky H. - mesto I. v roku 2001 nedošlo k zániku jeho práv spoločného nájomcu vyplývajúcich z nájomnej zmluvy č. X., v tejto časti považoval rozhodnutie za vecne správne a v celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi uvedenými súdom prvého stupňa v odôvodnení jeho rozsudku. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na to, že žalovaný si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 17. mája 2007 sp. zn. 2 Co 192/2006 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Košice I z 27. marca 2006 č.k. 17 C 159/2003-232 v časti, ktorou bola žaloba o určenie neplatnosti časti nájomnej zmluvy zamietnutá a konanie v tejto časti zastavil, napadol žalobca dovolaním, na odôvodnenie ktorého uviedol, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Podľa jeho názoru rozsudok Krajského súdu v Prešove z 13. mája 2002 sp. zn. 4 Co 316/2001 netvorí v danej veci prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Poukázal na to, že vo výroku tohto rozsudku absentuje výrok o platnosti, resp. neplatnosti nájomnej zmluvy ako celku, či len jej niektorej časti a súd sa vôbec vecne nezaoberal dôvodmi neplatnosti uplatnenými žalobcom (Ž.). Žalobca vzhľadom na uvedené žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti ako aj v súvisiacom výroku o náhrade trov, ako i rozsudok súdu prvého stupňa, pokiaľ žalobu o určenie neplatnosti časti nájomnej zmluvy zamietol, zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne, a preto navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom

(§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na námietku žalobcu a tiež s prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal predovšetkým otázkou, či dovolanie nie je dôvodné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Dôraz kládol na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľ v dovolaní priamo namieta (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania odníma tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Dovolací súd námietku žalobcu uvedenú v dovolaní, že v danom prípade neexistuje prekážka právoplatnej rozhodnutej veci, považuje za opodstatnenú.

Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova (§ 159 ods. 3 O.s.p.). V zmysle § 103 O.s.p. súd kedykoľvek za konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. platí, že ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Prekážka rozsúdenej veci (*res iudicata*) svojou podstatou patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t.j. ak vyplýva z rovnakého skutku). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne (a tiež inak).

Pri riešení otázky, či právoplatné rozhodnutie v konaní sp. zn. 4 Co 316/2001 Krajského súdu v Prešove (vec Okresného súdu Humenné sp. zn. 11 C 1285/2000) bránilo konaniu vo veci sp. zn. 17 C 159/2003 Okresného súdu Košice I, bolo potrebné vziať na zreteľ, že v konaní Okresného súdu Humenné sp. zn. 11 C 1285/2000 išlo o žalobu podanú Ž. proti I., o určenie neplatnosti zmluvy o nájme nebytových priestorov uzavretej medzi účastníkmi konania pod č. X. a datovanej 21. decembrom 1996 a o uloženie povinnosti

nebytové priestory užívané na základe predmetnej nájomnej zmluvy vypratať. Okresný súd Humenné rozsudkom z 1. februára 2001 č.k. 11 C 1285/2000-31 určil, že nájomná zmluva o nájme nebytových priestorov uzavretá medzi Ž. ako prenajímateľom a I. a I. ako nájomcami pod č. X. a datovaná 21. decembrom 1996, je neplatná z dôvodu, že súhlas mesta v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 116/1990 Zb. k jej uzavretiu bol daný až 4. februára 2007, t.j. po uzavretí zmluvy účastníkmi. Preto s poukazom na § 3 ods. 4 uvedeného zákona a § 39 Občianskeho zákonníka považoval predmetnú nájomnú zmluvu za absolútne neplatnú. Krajský súd v Prešove na odvolanie I. proti vyššie uvedenému výroku rozsudku Okresného súdu Humenné rozsudkom z 13. mája 2002 sp. zn. 4 Co 316/2001 ho zmenil tak, že žalobu o určenie neplatnosti zmluvy zamietol; rozsudok nadobudol právoplatnosť 16. júla 2002. Dôvodom pre zamietnutie žaloby o určenie neplatnosti nájomnej zmluvy bol podľa odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Prešove nedostatok naliehavého právneho záujmu na takejto určovacej žalobe v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., nakoľko možno priamo žalovať vypratanie nebytových priestorov, čo aj žalobca (Ž.) urobil.

Ako bolo už vyššie uvedené za tú istú vec v zmysle § 159 ods. 3 O.s.p. treba v inom konaní považovať ten istý nárok, o ktorom sa už právoplatne rozhodlo, ak sa opiera o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu. Pokiaľ ide o rozhodnutie o určovacej žalobe (§ 80 písm. c/ O.s.p.), pre posúdenie toho, či zakladá prekážku právoplatnej rozhodnutej veci, bude rozhodujúci aj právny stav záväzne určený jeho obsahom. Ak rozhodnutie vyznie tak, že podľa neho právo alebo právny vzťah, prípadne povinnosť existuje (neexistuje), je tým daná prekážka *res iudicata* pre novú určovaciu žalobu. Ak ale určovacia žaloba bola zamietnutá bez toho, aby súd záväzne posúdil existenciu práva alebo právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, nejde o rozhodnutie, ktoré by zakladalo prekážku právoplatne rozhodnutej veci v zmysle § 159 ods. 3 O.s.p. O takýto prípad ide aj v prejednávanej veci, nakoľko rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 13. mája 2002 sp. zn. 4 Co 316/2001 bola žaloba o určenie neplatnosti nájomnej zmluvy zamietnutá z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na takomto určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Nemožno preto vyvodiť, že označený rozsudok je takým rozhodnutím o veci, ktoré by bránilo prejednaníu žaloby o určenie čiastočnej neplatnosti nájomnej zmluvy, ktorá je predmetom tohto konania.

Záverom dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že prekážka právoplatne rozhodnutej veci nie je daná ani v prípade, ak v novom konaní ide o ten istý právny vzťah

medzi tými istými účastníkmi, avšak novo uplatnený nárok sa opiera o iné skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania. Ak teda v žalobe o vypratanie nebytových priestorov bola neplatnosť nájomnej zmluvy posudzovaná len z hľadiska predchádzajúceho súhlasu obce s prenajatím nebytových priestorov, rozhodnutie o žalobe o vypratanie nebytových priestorov netvorí prekážku právoplatnej rozhodnutej veci pre žalobu o určenie neplatnosti nájomnej zmluvy alebo jej časti, ak je založená na iných skutkových okolnostiach a inom právnom dôvode.

Na základe uvedeného možno uzavrieť, že tým, že odvolací súd zastavil konanie o nároku žalobcu na určenie neplatnosti článku VI. bodu 10 nájomnej zmluvy o nájme nebytových priestorov uzavretej medzi účastníkmi konania pod č. X. a datovanej 21. decembrom 1996 z dôvodu prekážky právoplatnej rozhodnutej veci (§ 104 ods. 1 O.s.p. a § 159 O.s.p.), odňal žalobcovi možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Uvedená vada je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2008

JUDr. Daniela Sučanská, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: